

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

SAYI : 2019/5510-S.8280

BAŞVURU NO : 2019/958

KARAR TARİHİ : 12/07/2019

KISMEN TAVSİYE KISMEN RET KARARI

BAŞVURAN

BAŞVURUYA KONU İDARE : MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

BAŞVURUNUN KONUSU : Başvuranın eşinin emekli olması nedeniyle kendisine tanınan tayin hakkının kullanılabilmesi talebi hakkındadır.

BAŞVURU TARİHİ : 17/01/2019

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1) *Başvuran, Kurumumuza yaptığı başvurusunda, özetle;*

1.1) Ankara ili Altındağ ilçesinde bulunan ... Lisesinde Tarih Öğretmeni olarak 2008 yılından beri çalışmakta olduğunu, eşi ...'ın 30/08/2015 tarihinde TSK'dan emekliliğini istediğini ve 05/10/2015 tarihinde emekliliği onaylanarak kurumundan emekli olarak ayrıldığını,

1.2) Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin 51 inci maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca eşi emekli olanların eşinin emekliye ayrılışından itibaren bir yıl içerisinde eşinin ikamet ettiği yere mazeret tayini isteme hakkı bulunduğunu, bu kapsamda Bakanlığın her yıl öğretmenler için Ocak ve Ağustos dönemlerinde mazerete bağlı yer değiştirme hakkını kullanmak maksadıyla tayin hakkı verdiğini,

1.3) Söz konusu hak kapsamında eşinin emekli olmasına binaen aile olarak ne yapabileceklerini düşündüklerini, o dönemde oğlu ...'ın 2015-2016 eğitim-öğretim döneminde Lise 4 üncü sınıfta okumakta olduğunu, 13/03/2016 tarihinde Yüksek Öğretime Geçiş (YGS) ve 19/06/2016 tarihinde de Lisans Yerleştirme Sınavına (LYS) girecek olduğunu, bu sebeple aile olarak ev taşıma, yeni görev yeri, yeni okul vb. gibi olumsuz durumların, oğlunun bu kritik döneminde sınava yönelik çalışmasını engelleneceğini düşünerek ve 2016 yılının Ocak ayındaki mazeret tayini haklarını kullanmanın uygun olmayacağını değerlendirerek oğlunun sınavından sonra 2016

yılının Ağustos ayında açılacak mazeret tayin gurubunda atama hakkını kullanma yönünde karar verdiklerini,

- 1.4)** Oğlunun sınavlar sonucunda Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni (İng.) kazandığını, kendilerinin de 2016 yılının Ağustos ayında açılacak olan eş durumu mazeret tayinini beklemeye başladıklarını, 11/07/2016 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığının Ağustos 2016 ayına ait mazeret tayini takvimini açıkladığını, buna göre mazeret tayini başvurularının 11-16 Ağustos 2016 tarihlerinde alınacak olduğunu ve 31/08/2016 tarihinde de atamaların yapılacak olduğunu,
- 1.5)** Ancak 15 Temmuz 2016 tarihindeki hain darbe girişimini milletçe yaşadıklarını, milletin bir ailesi olarak kendilerinin de tarihte görülmemiş bu olayın karşısında yaşadıklarımızın şaşkınlığı içerisinde kaldıklarını, aile olarak ne yapacaklarını bilemediklerini, bu ruh hali içerisinde 15 Temmuz sonrasında ne olacağını bilinmezliği nedeniyle 11-16 Ağustos 2016 tarihleri arasındaki mazeret tayini başvurma haklarını kullanarak aile olarak oğullarını Ankara'da bırakıp gitmelerinin uygun olmayacağını değerlendirdiklerini,
- 1.6)** Eşinin emekli olması sonucunda yeni bir hayat kurmayı planladıkları Muğla Fethiye'de bulunan arsalarına 2016 yılında başladıkları ev inşaatını Aralık 2017 itibari ile bitirdiklerini, 2018 yılının Haziran ayındaki Milli Eğitim Bakanlığının her yıl normal tayin döneminde açtığı il dışı tayinlerinde Muğla ilinde sadece Bodrum'da bir okul açıldığı halde, bir de ilkokul birinci sınıfa giden çocuğu olmasına rağmen tayin istediğini, ancak atamasının olmadığını,
- 1.7)** Bu konuda yaptığı başvurunun Bakanlık tarafından bu hakkını 2016 yılında kullanması gerektiği ve yer değiştirme duyurularını takip edilerek usulüne uygun şekilde başvurulması gerektiği şeklinde cevaplanarak reddedildiğini,
- 1.8)** Buna göre, 15 Temmuz 2016 ile sonrasında yaşananları ve milletçe içinden geçtiğimiz olağanüstü bu durumları düşünmeden ilk defa evden ayrı yaşayacak çocuğunu bu bilinmezliğin içerisinde bırakarak gitmesinin beklendiğini, ancak Türk toplumunun temeli olan aile kurumunun gereği olarak çocuğunu Ankara'da bırakıp mazeret tayini isteyerek Fethiye/Muğla'ya gitmeyi kendine yakıştıramadığını,
- 1.9)** Eşinin TSK'da 30 yıllık hizmetten sonra emekli olması nedeniyle aileye verilen kazanılmış mazeret tayin hakkımızın öngörülemeyen şartların oluşması ve ellerinde olmayan sebeplerin gelişmesinden dolayı kaybedilmesi nedeniyle başvurularının da olumsuz sonuçlanması sonucunda aile olarak kendilerini memleketlerinde yeni bir hayat kurma konusunda çaresiz hissettiklerini ifade ederek;
- 1.10)** Devletin hakkaniyeti göz önünde bulundurarak şefkatli ve merhametli davranacağını, kazanılmış olan ama öngörülemeyen sebeplerden dolayı kullanamamış olduğu hakkı konusunda vicdanları rahatlatacak bir karar vererek emekli eş özürlü tayin hakkını kullanması ve Muğla ili Fethiye ilçesine tayin olması konusunda gerekli işlemin yapılmasını talep etmektedir.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2) *Milli Eğitim Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğünün 25/04/2019 tarihli ve E.8250646 sayılı yazında;*

- 2.1) Mazerete bağlı yer değişikliği işlemlerinin münhal ilan edilen ve muhtemel boşalacak kadrolar üzerinden tercih ve hizmet puan üstünlüğüne göre gerçekleştirilmekte olduğu,
- 2.2) Başvuranın 2018 yılı İller Arası İsteğe ve Zorunlu Çalışma Yükümlülüğüne Bağlı Yer Değiştirme Döneminde tarih alanında Muğla Bodrum Turgut Reis Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesine tercihte bulunduğu, ancak puanı 226 olduğundan ve aynı pozisyonu 375 hizmet puanı olan bir kişinin tercih ederek yerleştiğinden atamasının yapılamadığı,
- 2.3) 15 Temmuz darbe girişimi nedeniyle Bakanlığın 2016 yılı atama ve yer değiştirme takviminde herhangi bir aksama ve erteleme durumu oluşmadığından Bakanlık kadrolarında görev yapan öğretmenlerin herhangi bir mağduriyetinin oluşmadığı,
- 2.4) Başvuranın ilgili mevzuat gereğince mazerete bağlı atama dönemlerinde eşinin mazereti nedeniyle atanma başvurusunda bulunmasının mümkün olmadığı,
- 2.5) Başvuru konusuyla ilgili olarak, Balıkesir Altıeylül İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde sınıf öğretmeni olarak görev yapan ve 2017 yılı Ağustos döneminde Türk Silahlı Kuvvetlerden emekli olan eşinden dolayı Ankara iline 2018 yılı Yaz döneminde tayin talebinde bulunan, ancak mevzuatta belirtilen bir yıllık sürenin dolması nedeniyle başvurusu reddedilen ...'nin Bakanlık aleyhine açmış olduğu dava sonucunda Balıkesir 2. İdare Mahkemesinin 08/03/2019 tarihli ve 2018/424 esas sayılı kararıyla yürütmenin durdurulmasına karar verildiği, Bakanlığın yaptığı itiraz sonucunda ise başvuru kabul edilerek yürütmenin durdurulması kararının kaldırıldığı, yargı sürecinin devam ettiği,
- 2.6) MEBBİS kayıtlarının incelenmesinden başvuranın Ankara ilindeki görev süresinin 3 yıldan fazla olduğu, iller arası isteğe bağlı yer değiştirme döneminde istediği il için yer değişikliği başvurusunda bulunabileceği, ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3) **2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının**

3.1) **“Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında;**

“Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.”

3.2) **“Ailenin korunması ve çocuk hakları” başlıklı 41. maddesinde:**

“Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır.”

Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar.”

4) 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun “Kurumun Görevi” başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında;

“Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikayet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.”

5) 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 72 nci maddesinde;

“Kurumlarda yer değiştirme suretiyle atanmalar; hizmetlerin gereklerine, özelliklerine, Türkiye'nin ekonomik, sosyal, kültürel ve ulaşım şartları yönünden benzerlik ve yakınlık gösteren iller gruplandırılarak tespit edilen bölgeler arasında adil ve dengeli bir sistem içinde yapılır.

... Memurların atanamayacakları yerler ve bu yerlerdeki görevler ile kurumların özellik arz eden görevlerine atanabilmeleri için hangi kademelerde ne kadar hizmet etmeleri gerektiği ve yer değiştirme ile ilgili atama esasları Devlet Personel Başkanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir. Kurumlar atamaya tabi olacak personeli için bu yönetmelik esaslarına göre Devlet Personel Başkanlığının görüşünü almak suretiyle bir personel ve atama planı hazırlar.”

6) 25/06/1983 tarihli ve 18088 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına Dair Yönetmeliğin

6.1) “Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarda Göz Önünde Bulundurulacak Hususlar” başlıklı 9 uncu maddesinde;

“Yer değiştirme suretiyle atanmalar, Devlet Memurlarının dengeli bir şekilde dağılımını sağlamak için öğrenimi, uzmanlığı, iş tecrübesi, mesleki bilgisi gibi özellikleri ile boş kadro durumu göz önünde bulundurularak kurumlarınca hazırlanan bir plan dahilinde yapılır.”

6.2) “Özel Yönetmelikler” başlıklı 28 inci maddesinde;

“Kurumlar bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde halen görevde bulunan memurların geçmiş hizmetlerinin bu Yönetmelik çerçevesinde nasıl değerlendirileceğini ve bu Yönetmeliğin çeşitli maddelerinde kurumlarca tespiti öngörülen diğer hususları kapsayan özel Yönetmeliklerini Devlet Personel Dairesinden olumlu görüş alınmak sureti ile çıkarırlar. Özel Yönetmeliklerde bu Yönetmeliğe aykırı hükümler yer alamaz”

7) 06/05/2010 günlü, 27573 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin

7.1) “Diğer nedenlere bağlı yer değiştirmeler” başlıklı 51 inci maddesinde;

“... (2) Eşi emekli olan öğretmenler, eşinin emekliye ayrılış tarihinden itibaren bir yıl içinde eşinin ikamet ettiği yere yer değiştirme isteğinde bulunabilir.”

7.2) “İsteğe bağlı yer değiştirmeler” başlıklı 52 nci maddesinde;

“(1) Öğretmenlerden yer değiştirme yapılacak yılın 30 Eylül tarihi itibarıyla kadrolarının bulunduğu eğitim kurumunda üç yıllık çalışma süresini tamamlayanlar il içinde, buldukları ilde üç yıllık çalışma süresini tamamlayanlar ise iller arasında yer değiştirme isteğinde bulunabilir. Üç yıllık çalışma süresinin hesabında il içinde yer değiştirecekler bakımından kadrolarının bulunduğu eğitim kurumunda, iller arasında yer değiştirecekler bakımından ise bulunduğu ilde fiilen öğretmen veya ikinci görev kapsamında eğitim kurumu yöneticisi olarak geçirilen süreler dikkate alınır.”

7.3) “Yer değiştirmelerde esas alınacak hususlar” başlıklı 55 inci maddesinde;

“(1) Öğretmenlerin yer değiştirmeleri Bakanlıkça belirlenen takvime göre yapılır.

(2) Yer değiştirmelere ilişkin iş ve işlemler Bakanlığın internet sitesinde duyurulur. Yer değiştirme başvuruları duyuruda belirtilen süre içinde elektronik ortamda yapılır. Elektronik ortamda yapılmayan başvurular ile onaylatılmayan başvurular geçersiz sayılır. ...

(3) Tercihe bağlı yer değiştirmeler hizmet puanı üstünlüğüne göre yapılır. Hizmet puanlarının hesabında yer değiştirme başvurularının son günü esas alınır. Hizmet puanının eşitliği hâlinde sırasıyla; öğretmenlikteki hizmet süresi daha fazla olana, öğretmenliğe daha önce başlayana öncelik verilir; eşitliğin devamı hâlinde ise atanacak öğretmen bilgisayar kurası ile belirlenir.”

7.4) “Atama yapılacak eğitim kurumlarının duyurulması” başlıklı 59 uncu maddesinde;

“(1) Mazerete bağlı yer değiştirmelerde, öğretmenlerin mazeretlerinin karşılanabilmesi bakımından öğretmen ihtiyacı bulunan eğitim kurumlarının tamamına il millî eğitim müdürlüklerince elektronik başvuru sayfasında yer verilir.

(2) İller arasında isteğe ve zorunlu çalışma yükümlülüğüne bağlı olarak yapılacak yer değiştirme suretiyle atamalarda öğretmenlerin tercihlerine yansıtılacak eğitim kurumları; o yerleşim yerinde görev yapan mevcut öğretmenlerle ihtiyacın karşılanabilirliği dikkate alınarak öğretmen ihtiyacı bulunan eğitim kurumları arasından il millî eğitim müdürlüklerince belirlenir. İller arasında yer değiştirecek öğretmenlerin alanlar bazındaki kontenjanları ülke genelinde dengeli dağılımı sağlayacak şekilde hizmet bölgeleri ve illerin doluluk oranları dikkate alınarak belirlenir.” düzenlemelerine yer verilmiştir.

IV. KAMU DENETÇİSİ SADETTİN KALKAN’IN KAMU BAŞDENETÇİSİ’NE ÖNERİSİ

8) Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; başvuranın talebinin reddedilmesine yönelik idarece tesis edilen işlemde mevcut mevzuat hükümlerine aykırılık bulunmaması nedeniyle başvuranın talebinin reddi; bununla birlikte, eşi emekli olan öğretmenlerin eşinin ikamet ettiği yere yer değiştirme talebinde bulunabilmesi konusundaki bir yıllık süre sınırlanmasının kaldırılması veya uzatılması için Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde gerekli değişikliklerin yapılması

yönünde idareye tavsiyede bulunulması gerektiği şeklinde hazırlanan öneri Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka, Hakkaniyete ve İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme

9) Başvuran, eşinin emekli olması üzerine kendisine tanınan tayin hakkından faydalanmayı talep etmektedir.

10) İdareler idari işlem tesis ederlerken bağlı yetki veya takdir yetkisi kullanmaktadırlar. Bir idari işlemin yetki, şekil, sebep, konu ve maksat unsurlarının tümünün hukuk kuralları tarafından önceden belirlenerek, idareye belli bir yönde hareket etme hususunda bir tercih tanınmamışsa veya idareye belli bir tasarrufta bulunması kesin olarak emredilmişse bağlı yetkiden bahsedilir. İdarenin nerede ve nasıl bir tasarrufta bulunacağını hukuk kuralları ile önceden kesin bir şekilde belirlenmediği durumlarda ise idarenin takdir yetkisinden bahsedilir.

11) Kamu hizmetlerinin nasıl yerine getirileceğinin ve alınacak kararların her birinin önceden öngörülerek bütün unsurlarıyla ayrıntılı bir şekilde yasayla düzenlenmesine imkân bulunmaması nedeniyle; hem kanunların uygulanmasını, kaynakların uygun şekilde kullanılabilmesini, kamu hizmetlerinin iyi işlenmesini ve kamu düzeninin sağlanmasını temin etmek amacıyla, hem de idareye tanınan takdir yetkisinin hangi çerçevede kullanılacağını belirlemek amacıyla, Bakanlar Kurulu veya idareler tarafından kanunlara uygun olmak koşuluyla yönetmelikler veya benzeri ikincil düzenlemeler tesis edilebilmektedir. Bu durum, idareye tanınan takdir yetkisinin objektif bir hale gelmesi, hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir kuralların ortaya konması, idarenin eşitliğe aykırı ve keyfi uygulamalarına karşı koruyucu bir önlem olması, bireylerin idarenin eylem ve işlemlerde kendilerine uygulanacak hukuk kurallarının neler olduğunu bilmesi ve davranışlarını ona göre ayarlayabilme imkanına sahip olması ve böylece hukuki belirliliğin sağlanması açısından hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak kabul edilmektedir.

12) Hiç kuşkusuz takdir yetkisinin bulunması idarenin keyfi davranması anlamına gelmemektedir. Bu bağlamda, idarelerin takdir yetkisine dayalı olarak tesis ettikleri bireysel ya da düzenleyici işlemlerin hukuken geçerli ve makul bir sebebe dayanması, bu işlemlerin mevzuatın belirlediği sınırlar içinde kalınarak kamu yararına ve hizmetin gereklerine uygun bir şekilde tesis edilmesi gerekmektedir.

13) Burada asıl dikkat edilmesi gerekli olan husus, söz konusu düzenleyici işlemlerin Anayasa'dan başlayarak kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük vb. üst hukuk normlarına aykırı olup olmadığı, bu konuda üst hukuk normlarından kaynaklanan bir yetkinin bulunup bulunmadığı, takdir yetkisinin kamu yararına ve kamu hizmetinin gereklerine uygun olarak kullanılıp kullanılmadığıdır.

14) Anayasanın beşinci maddesinde, Devletin temel amaç ve görevleri arasında, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmak, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak yer almaktadır.

- 15) Anayasamızın 41 inci maddesinde, aile bireylerinin bir arada tutularak toplumun temeli olan ailenin huzur ve mutluluğunu devam ettirilmesi ve bu yolla kamu görevlilerinin ailevi kaygılardan uzaklaştırılarak kamu hizmetlerinin verimliliğinin artırılması amacıyla, gerekli tedbirlerin alınması tüm kurumlar için Anayasal bir yükümlülük olarak ortaya konulmuştur.
- 16) Kanun koyucu da, bu sebeple, hem kamu görevlilerinin naklen atanmaları, hem de aile birliği mazeretiyle yer değiştirmelerini kurala bağlamak ve kolaylaştırmak amacıyla bazı düzenlemeler yapma yoluna gitmiştir.
- 17) 657 sayılı Kanun'un 72 nci maddesinde yer alan yer değiştirmeyle ilgili atama esaslarının Devlet Personel Başkanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle belirleneceği yönündeki hükme dayanarak hazırlanan Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmelik vasıtasıyla, devlet memurlarının aynı kurum içinde yer değiştirme suretiyle atanmalarına yönelik işlemlerin temel ilkeleri belirlenerek, bu tür atamaların ne şekilde uygulanacağına ilişkin genel çerçeve belirlenmiş; bu Yönetmeliğin 28 inci maddesiyle de, idarelerin Yönetmeliğe aykırı olmamak kaydıyla ve Devlet Personel Başkanlığı'nın görüşünü almak suretiyle kendi özel yönetmeliklerini çıkarmaları öngörülmüştür.
- 18) Bahsi geçen Genel Yönetmeliğe dayanılarak çıkarılan 17/04/2015 tarihli ve 29329 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin 51 inci maddesinde, personelin aile birliğinin sağlanması amacıyla, eşi emekliye olan öğretmenlere eşinin emekli olduğu tarihten itibaren 1 yıl içerisinde eşinin ikamet ettiği yere tayin isteme hakkı tanınmıştır.
- 19) Somut olayımızda, başvuranın, eşinin Türk Silahlı Kuvvetlerinden 05/10/2015 tarihinde emekliye ayrıldığını, çocuğunun üniversite sınav dönemi olması nedeniyle motivasyonunun bozulacağı endişesiyle, bu tarihten itibaren ilk bir yıllık süre içerisindeki ilk mazerete bağlı yer değiştirme dönemi olan 2016 yılının Ocak ayında başvuruda bulunmadığı, 2016 yılının Ağustos ayındaki başvurularda bu hakkını kullanmayı planlarken 15 Temmuz 2016 tarihindeki darbe girişimi ve sonrasındaki belirsiz durum nedeniyle üniversite sınavı sonucu Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesini kazanan oğlunu Ankara'da bırakarak Muğla'ya gitmelerinin uygun olmayacağını düşünerek 11-16 Ağustos 2016 tarihleri arasındaki mazeret tayini döneminde başvuruda bulunmadığı, daha sonraki iller arası tayin dönemlerinde ise Muğla ilinde tek okul veya az sayıda okul tercih imkanı bulunması ve yüksek hizmet puanıyla kapatmasından dolayı mevcut bütün okullara başvurmasına rağmen atanmadığı, memleketleri olan Fethiye'de ev yaptırdıklarını ve eşinin emekliliği sonrasında burada aile olarak bir arada yaşamayı istediği, şartların düzelmesi ve oğullarının üst sınıflara geçmiş olması nedeniyle bu konudaki kaygılarının da ortadan kalktığı, ancak Yönetmelikteki bir yıllık başvuru süresi şartı nedeniyle mazeret dönemi tayin dönemlerinde şansını deneyemediği, iller arası tayin döneminde ise hizmet puanları kendisinden daha yüksek olanların tercihleri nedeniyle Muğla ilindeki okullara yerleşemediği, bu sebeple ellerinde bulunmayan şartlar nedeniyle kullanamadığı mazeret tayini hakkını kullanamadığı görülmektedir.
- 20) Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği ve uygulamalar incelendiğinde, öğretmenlerin il içi, il dışı, mazeret, norm fazlası vb. atamalarının, eğitim dönemleri itibariyle ortaya çıkan ve tespit edilen ihtiyaç durumlarına göre, belirlenen takvim uyarınca yapılan duyurular sonucunda, elektronik ortamda alınan başvurular ve tercihler

çerçevesinde, hizmet puanı üstünlüğüne göre yapıldığı; bu kapsamda, eşi emekli olanlara verilen hakkın da mazeret başvurularına dahil edildiği anlaşılmaktadır.

- 21) Diğer birçok kamu kurum ve kuruluşunun atama ve yer değişikliği yönetmeliğinde eşi emekli olanlara mazeret tayin hakkı verilmediği ve Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmelikte böyle bir düzenleme bulunmadığı görülse de, mevzuat uyarınca Devlet Personel Başkanlığının onayıyla çıkarılan özel yönetmelikte, bu hakkın verilmesinde hukuka herhangi bir aykırılık bulunmadığı gibi, Anayasal bir ilke olan aile birliğinin muhafazası adına kamu kurum ve kuruluşlarının gerekli tedbirleri alması gerekliliği açısından düşünüldüğünde, hakkaniyet açısından pozitif bir düzenleme olduğu aşıkardır.
- 22) Bununla birlikte, bahsi geçen yönetmelikte bu hakkın kullanımı için bir yıllık sürenin öngörölmüş olması nedeniyle, bazı personelin mağduriyet yaşadıklarını iddia ettikleri ve bu konudaki ihtilafların yargıya taşındığı gözlemlenmektedir. Bu noktada, hak sahipleri bir yıllık sürenin az olduğu, ellerinde olmayan sebeplerle bu haklarını kullanamadıklarında eşleri emekli olması nedeniyle bir daha eş durumu mazeretine bağlı yer değişikliği imkanları bulunmadığından tayin haklarının azaldığını iddia etmektedirler.
- 23) İdare tarafından Kurumumuza gönderilen örnek idare mahkeme kararları incelendiğinde, Balıkesir İdare Mahkemesinin 08/03/2019 tarihli ve 2018/424 sayılı kararında, ilgilinin (davacının) eşinin 21/07/2017 tarihinde emekliye olduğu, olağanüstü süreçlerden dolayı emeklilik tarihinin çok kısa bir süre sonrasındaki başvuru dönemindeki (Ağustos 2017) ve 6 ay sonrasındaki (Ocak 2018) başvuru döneminde başvuruda bulunmadığı, daha sonrasında dilekçe ile yaptığı başvurusunun ise mazeret tayini başvuru döneminde yapılması gerektiği gerekçesiyle reddedildiği, davanın ise bu işleme karşı açıldığı; idare mahkemesinin ise Yönetmelikte yer alan bir yıllık başvuru süresi kısıtlamasına ilişkin hüküm vermemekle birlikte, davacının bu imkanı kullanmasının somut olay açısından uygulamada 6-7 aylık bir döneme indiği, ilgilinin Yönetmelikteki bir yıllık süre içerisinde dilekçeyle yaptığı başvurusunun reddedilemeyeceği, idarenin ret cevabındaki bir sonraki başvuru döneminde ise bir yıllık sürenin dolacak olması nedeniyle, davacının aile birliği açısından telafisi güç zararlara uğrayabileceği gerekçesiyle yürütmenin durdurulmasına hükmettiği; İzmir Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi Başkanlığının ise, idarece yapılan istinaf başvurusu üzerine, davacının eşi ile birlikte Balıkesir ilinde yaşamaya devam ettiği tespitini yapması üzerine telafisi güç ve imkansız zarar bulunmadığından yürütmeyi durdurma şartının gerçekleşmemesi idare mahkemesinin kararını bozduğu, ancak idare mahkemesinin esasa ilişkin kararı hakkında nihai kararın verilmediği anlaşılmaktadır.
- 24) Yukarıda yer alan mahkeme kararlarından da görüleceği üzere, bir yıllık başvuru şartının getirilmesi durumunda, ilgilinin eşinin emeklilik tarihine bağlı olarak, ilk başvuru dönemi yakın bir döneme denk gelebilmekte, bu durumda başvuru yapabilecekleri başvuru dönemi sayısı azalmasa da, başvuru süresi bir yıldan kısa bir süreye düşmekte; bu sebeple, ilgililer, aile düzenlerini ve yerleşecekleri yeri seçme, bu yerdeki imkânlarını hazırlama konusunda kısa bir sürede karar verme ve uygulama durumunda kalmaktadırlar. Ancak, ailevi açıdan değerlendirildiğinde, ilgilinin eşinin emeklilik durumu değişmemekte, emekli olduktan sonra memleketinde veya huzur bulacağı bir yere yerleşme isteği ortadan kalkmamakta, ailenin diğer bireyleri ve ekonomik koşullarında farklı olması göz önünde bulunduğunda bu imkana ne zaman kavuşacakları değişmekte, böyle bir karar almak istemeleri halinde de mazeret tayin

hakkı imkanından yararlanamamaları halinde ya aile birlikleri bozulmakta ya da ilgililer emeklilik döneminde istedikleri yerde yaşayamamaktadırlar.

- 25) İdarece tesis edilen düzenleyici işlem açısından değerlendirildiğinde ise, Milli Eğitim Bakanlığının eğitim ve öğretimin aksamaması ve kadro imkânlarını gözetmesi esas olsa da, eşi emekli olanlara tanınan bu hakkın, ilgilerce, Bakanlıkça ihtiyaç bulunan ve münhal kadroların belirlenerek ilan edilmesi ve duyuruya çıkılması üzerine tercihte bulunmak suretiyle kullanılabilmesi, dolayısıyla ilgilerin norm kadro gözetilmeksizin atanmayacağı ve hizmet puanına göre tercihlerine göre atanamayabileceği söz konusu olduğundan, bir kereye mahsus olarak yer değiştirme hakkından faydalanmak şartıyla bir yıllık sınırlamanın kaldırılmasının sosyal devlet ilkesi açısından daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.
- 26) **Kurumuzca yapılan inceleme neticesinde**, başvuranın talebinin reddedilmesine yönelik idarece tesis edilen işlemde mevcut mevzuat hükümlerine aykırılık bulunmaması nedeniyle başvuranın talebinin **reddi**; bununla birlikte, eşi emekli olan öğretmenlerin eşinin ikamet ettiği yere yer değiştirme talebinde bulunabilmesi konusunda, bir kereye mahsus olarak yer değiştirme hakkından faydalanmak şartıyla, süre sınırlanmasının kaldırılması için Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde gerekli değişikliklerin yapılması yönünde idareye **tavsiyede bulunulması** gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

- 27) 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde iyi yönetim ilkelerine yer verilmiş olup; idare tarafından, Kurumumuzca talep edilen bilgi ve belgeler süresi içinde gönderildiğinden ve Gönderme Kararımız üzerine hem başvurana hem de Kurumumuza kısa sürede cevap verdiğinden *“kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi” ilkesine uygun hareket edildiği*; ancak, başvuranın talebini reddederken bu işlem karşısında hangi sürede hangi mercilere başvurabileceğinin gösterilmemiş olması sebebiyle *“karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi” ilkesine uyulmadığı* tespit edilmiş olup, idareden bundan böyle bu ilkeye de uyması beklenmektedir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

- 28) 6328 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, bu Kararın başvurana tebliğ tarihinden itibaren, ilgili idarenin işlemine karşı (varsa) dava açma süresinden kalan süre kaldığı yerden işlemeye devam edecek olup, Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre,

Başvuranın talebinin reddedilmesine yönelik idarece tesis edilen işlemde mevcut mevzuat hükümlerine aykırılık bulunmaması nedeniyle başvuranın talebinin **REDDİNE**,

Eşi emekli olan öğretmenlerin eşinin ikamet ettiği yere yer değiştirme talebinde bulunabilmesi konusunda, bir kereye mahsus olarak yer değiştirme hakkından faydalanmak şartıyla, süre sınırlanmasının kaldırılması için Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme

Yönetmeliğinde gerekli değişikliklerin yapılması yönünde **MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, **MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI** tarafından bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Kararın **Başvurana** ve gereği için **MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA** tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi